

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
z 13. januára 2005 *

Vo veci C-117/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Taliansko) zo 17. decembra 2002 a doručený Súdnemu dvoru 18. marca 2003, ktorý súvisí s konaním:

Società Italiana Dragaggi SpA a i.

proti

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti,

Regione Autonoma del Friuli-Venezia Giulia,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia C. Gulmann (spravodajca), J.-P. Puissochet, N. Colneric a J. N. Cunha Rodrigues,

* Jazyk konania: taliančina.

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Múgica Arzamendi, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. júna 2004,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Società Italiana Dragaggi SpA, konajúca vo svojom mene a ako splnomocnená zástupkyňa Associazione Temporanea di Imprese Mantovani SpA a HAM BV, v zastúpení: R. Titomanlio, avvocato,

- Regione Autonoma del Friuli-Venezia Giulia, v zastúpení: G. Marzi, avvocato,

- Francúzska republika, v zastúpení: C. Mercier, splnomocnená zástupkyňa,

- Švédske kráľovstvo, v zastúpení: A. Kruse, splnomocnený zástupca,

- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. van Beek a L. Cimaglia, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 8. júla 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 5, článku 6 ods. 3 a článku 21 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102, ďalej len „smernica“).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu najmä medzi Societá Italiana Draggagi SpA (ďalej len „Dragaggi“) a Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti (ministerstvo infraštruktúry a dopravy) a Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia (Autonómna oblasť Friuli-Venezia Giulia), ktorý sa týkal zrušenia zmluvy zo strany obstarávateľa na uskutočnenie bagrovacích prác a vyklápanie sedimentu na násyp v prístave Monfalcone.

Právny rámec

Právo Spoločenstva

- 3 Podľa šiesteho odôvodnenia smernice „v snahe zabezpečiť obnovenie a udržanie prirodzených biotopov a druhov európskeho významu v priaznivom stave ochrany je potrebné označiť osobitne chránené územia, aby sa vytvorila súvislá európska ekologická sústava podľa špecifikovaného časového rozvrhu“.

- 4 Podľa článku 3 ods. 1 smernice „vytvorí sa súvislá európska ekologická sústava osobitných chránených území pod názvom Natura 2000. Táto sústava, pozostávajúca z lokalít, v ktorých sa vyskytujú typy prirodzených biotopov uvedených v prílohe I a prirodzené biotopy druhov [a biotopy druhov — *neoficiálny preklad*] uvedené v prílohe II, umožní udržanie typov prirodzených biotopov a biotopov druhov a v prípade potreby obnovenie priaznivého stavu ochrany v ich prirodzenom rozsahu“.

- 5 Článok 4 smernice znie:

„1. Na základe kritérií stanovených v prílohe III (etapa 1) a príslušných vedeckých informácií každý členský štát navrhne zoznam lokalít uvádzajúci, ktoré typy prirodzených biotopov v prílohe I a ktoré druhy v prílohe II, ktoré sú udomácnené na jeho území, sa v týchto lokalitách nachádzajú. ...

Tento zoznam sa predloží Komisii do troch rokov od oznámenia tejto smernice, spolu s informáciami o každej lokalite. ...

2. Na základe kritérií stanovených v prílohe III (etapa 2) a v rámci ktoréhokoľvek z piatich biogeografických regiónov uvedených v článku 1 písm. c) bode iii) a tiež celého územia uvedeného v článku 2 ods. 1 zriadi Komisia po dohode s každým členským štátom návrh zoznamu lokalít európskeho významu, navrhnutých členskými štátmi, uvádzajúci tie lokality, v ktorých sa vyskytuje jeden alebo viac typov prioritných prirodzených biotopov alebo prioritných druhov.

Členské štáty, ktorých lokality s výskytom jedného alebo viacerých typov prioritných prirodzených biotopov a prioritných druhov predstavujú viac ako 5 % celkovej rozlohy ich štátneho územia, môžu po dohode s Komisiou požadovať, aby sa kritériá uvedené v prílohe III (etapa 2) pri výbere všetkých lokalít európskeho významu uplatňovali na ich území pružnejšie.

Zoznam lokalít vybraných ako lokality európskeho významu, identifikujúci tie lokality, ktoré predstavujú jeden alebo viac typov prirodzeného miesta výskytu [viac typov prioritných prirodzených biotopov — *neoficiálny preklad*] alebo prioritné druhy prijme Komisia v súlade s postupom stanoveným v článku 21.

3. Zoznam uvedený v odseku 2 sa vypracuje do šiestich rokov od oznámenia tejto smernice.

4. Po schválení lokality európskeho významu v súlade s postupom uvedeným v odseku 2 označí príslušný členský štát čo najskôr túto lokalitu ako osobitné chránené územie, najneskôr však do šiestich rokov ...

5. Len čo je lokalita zaradená do zoznamu podľa tretieho pododseku odseku 2, podlieha článku 6 ods. 2, ods. 3 a ods. 4.“

6. Podľa prílohy III etapy 2 bodu 1 „všetky lokality označené členskými štátmi v etape 1 ako lokality s prioritnými typmi prirodzených biotopov a/alebo prioritnými druhmi sa budú považovať za lokality európskeho významu“.

7 Článok 6 smernice stanovuje:

„ ...

2. Členské štáty podniknú primerané kroky, aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

3. Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je potrebný pre ňu, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samotne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, podlieha primeranému odhadu jeho dosahov na danú lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Na základe výsledkov zhodnotenia dosahov na lokalitu a podľa ustanovení odseku 4 príslušné vnútroštátne orgány súhlasia s plánom alebo projektom iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

4. Ak sa aj napriek negatívnemu odhadu dosahov na lokalitu a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená. O prijatých kompenzačných opatreniach informuje Komisiu.

Ak sa v príslušnej lokalite vyskytuje prioritný biotop [typ prirodzeného biotopu — *neoficiálny preklad*] a/alebo prioritný druh, jediné dôvody, ktoré môžu prichádzať do úvahy, sú tie, ktoré sa týkajú zdravia alebo bezpečnosti ľudí, priaznivých dôsledkov primárneho významu na životné prostredie alebo tiež stanoviska Komisie k ďalším nevyhnutným dôvodom vyššieho verejného záujmu.“

- 8 Článok 21 smernice stanovuje, že zamýšľané opatrenia sa prijímajú v súlade s postupom výboru.

- 9 Podľa článku 23 smernice sa jej prebratie do vnútroštátneho právneho poriadku musí uskutočniť do dvoch rokov od jej oznámenia. Toto oznámenie sa uskutočnilo 10. júna 1992.

Vnútroštátna právna úprava

- 10 Smernica bola prebratá do talianskeho právneho poriadku dekrétom prezidenta republiky č. 357 z 8. septembra 1997 s názvom „Rozhodnutie, ktorým sa vykonáva smernica 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín“ (*GIURI* č. 284, „supplemento ordinario n° 219/L“, z 23. októbra 1997, ďalej len „dekrét č. 357/97“).

- 11 Predovšetkým článok 4 dekrétu č. 357/97 spája opatrenia ochrany lokalít s Komisiou vypracovaným zoznamom lokalít európskeho významu Komisiou.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 12 Spoločnosť Dragaggi uzavrela 14. mája 2001 zmluvu na uskutočnenie bagrovacích prác a vyklápania sedimentu na násyp v prístave Monfalcone.

- 13 O štyri mesiace neskôr zrušil obstarávateľ celé verejné obstarávanie s odôvodnením, že násyp na ktorom mal byť zhromaždený sediment, ktorý vznikne pri práci, bol klasifikovaný ako lokalita európskeho významu vyžadujúca zhodnotenie dosahu podľa relevantnej vnútroštátnej legislatívy. Podľa obstarávateľa by takéto posúdenie nemohlo mať pozitívny výsledok.

- 14 Dragaggi napadla zákonnosť rozhodnutia, ktorým bolo verejné obstarávanie zrušené pred Tribunale amministrativo regionale del Friuli-Venezia Giulia (Taliansko). Predovšetkým tvrdila, že postup klasifikovania lokality „ústie Timavo“ kde sa dotknutý násyp nachádzal, ako lokality európskeho záujmu, ešte nebol ukončený. Hoci talianske orgány navrhli Komisii zoznam lokalít, vrátene ústia Timavo, Komisia

v tom čase neprijala zoznam Spoločenstva podľa článku 4 ods. 2 tretieho pododseku smernice. Z toho vyplýva, že povinnosť vykonať predbežné zhodnotenie projektov, ktoré majú výrazný dosah na lokalitu, nebola uplatniteľná.

- 15 Tento súd vo svojom rozsudku odmietol tvrdenie založené na neuplatniteľnosti postupu zhodnotenia dosahu na tento projekt. Podľa Tribunale amministrativo regionale del Friuli-Venezia Giulia, ak členský štát, ako je to v tomto prípade, určil lokalitu, v ktorej sa vyskytujú prioritné biotopy, a zahrnul túto lokalitu do zoznamu navrhovaného Komisií, táto lokalita musí byť podľa prílohy III etapy 2 bodu 1 smernice považovaná za lokalitu, ktorá má európsky význam. Z toho vyplýva že v zmysle článku 4 ods. 5 smernice bude táto lokalita predmetom ochranných opatrení, ktoré sú upravené v článku 6 ods. 2 až 4 tejto smernice a predovšetkým predmetom zhodnotenia dosahu, ktoré je upravené v článku 6 ods. 3.
- 16 Podľa tohto súdu jedine tento prístup môže dať smernici logický zmysel. Keďže táto smernica má za cieľ chrániť biotopy alebo druhy, ktorým hrozí vymiznutie a vyhuby, musí byť priamo uplatniteľná minimálne z dôvodu ochranných opatrení. Okrem toho, akty, ktorými sa navrhovala klasifikácia ústia Timavo ako prioritnej lokality a predovšetkým vyhláška ministra životného prostredia z 3. apríla 2000, neboli napadnuté.
- 17 Berúc do úvahy, že bolo nevyhnutné zhodnotenie dosahu, Tribunale amministrativo regionale del Friuli-Venezia Giulia prijal ostatné výhrady Dragaggi, teda, že neboli konzultované osoby, ktorých sa projekt dotýkal, že predtým, ako bolo zrušené verejné obstarávanie, sa nevzali do úvahy alternatívne riešenia, ktoré by nahradili riešenia uvedené v projekte, a že príslušný orgán nevzal do úvahy možnosť predloženia pozitívneho stanoviska s podmienkami.

- 18 Dragaggi podala odvolanie proti rozsudku Tribunale amministrativo regionale del Friuli-Venezia Giulia na Consiglio di Stato. Predovšetkým pred ním zopakovala tvrdenie, že podľa článku 4 ods. 5 smernice sa ochranné opatrenia upravené v článku 6 smernice uplatňujú len v prípade, ak bol vypracovaný zoznam Spoločenstva. Tento postoj potvrdzuje článok 4 dekrétu č. 357/97, podľa ktorého musia byť ochranné opatrenia prijaté do troch mesiacov po zápise lokality na zoznam vytvorený Komisiou.
- 19 Consiglio di Stato zdôrazňuje, že keďže bol zápis lokalít európskeho významu, v ktorom sa vyskytujú prioritné biotopy, výlučne deklaratórnym aktom nevyžadujúcim zo strany orgánu Spoločenstva výkon právomoci konať podľa vlastného uváženia, výklad článku 4 ods. 5 smernice prijatý Tribunale amministrativo regionale del Friuli-Venezia Giulia nemožno považovať za zjavne nepodložený.
- 20 Za týchto okolností rozhodol Consiglio di Stato prerušiť konanie a podať Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o nasledujúcej otázke:

„Má sa článok 4 ods. 5 smernice 92/43/EHS z 21. mája 1992 vykladať v tom zmysle, že opatrenia podľa článku 6 a predovšetkým podľa článku 6 ods. 3 tejto smernice sú pre členské štáty povinné až po konečnom schválení zoznamu lokalít na úrovni Spoločenstva podľa článku 21, alebo naopak v tom zmysle, že okrem určenia momentu odkedy ochranné opatrenia zvyčajne nadobúdajú účinnosť, je potrebné rozlišovať medzi deklaratórnymi a konštitutívnymi zápismi (vrátane zápisov prioritných lokalít v prvej z týchto kategórií) a že v záujme zabezpečenia účinku smernice smerujúceho k ochrane biotopov je potrebné sa domnievať, že v prípade,

ak členský štát určil lokalitu európskeho významu, v ktorej sa vyskytujú typy prirodzených biotopov alebo prioritných druhov, vzniká povinnosť vykonať zhodnotenie plánov a projektov, ktoré majú výrazný dosah na lokalitu, a to aj predtým, ako Komisia vypracuje návrh zoznamu lokalít alebo predtým, ako definitívne tento zoznam prijme v zmysle článku 21 smernice a v podstate už od vytvorenia vnútroštátneho zoznamu?“

O prejudiciálnej otázke

- 21 Je vhodné zdôrazniť, že v zmysle článku 4 ods. 5 smernice sa režim ochrany osobitných chránených území, ktorý je upravený v článku 6 ods. 2 až 4 tejto smernice, uplatňuje na lokalitu odvtedy, ako je táto lokalita zapísaná v zmysle článku 4 ods. 2 tretieho pododseku v zozname lokalít vybraných ako lokality európskeho významu, ktorý prijala Komisia podľa postupu upraveného v článku 21.
- 22 Skutočnosť, že podľa prílohy III etapy 2 bodu 1 smernice všetky lokality určené členskými štátmi v etape I tejto prílohy, v ktorých sa vyskytujú typy prirodzených biotopov a/alebo prioritných druhov, sa považujú za lokality európskeho významu, nemôže mať za následok uplatnenie ochranného režimu upraveného v článku 6 ods. 2 až 4 smernice na tieto lokality, a to predtým, ako sú zaradené v súlade s článkom 4 ods. 2 tretím pododsekom do zoznamu lokalít európskeho významu, ktorý prijala Komisia.

23 Consiglio di Stato sa odvoláva na opačný predpoklad, a to taký, že ak členský štát, tak ako v tomto prípade, určil lokalitu, v ktorej sa vyskytuje prioritný biotop, a túto lokalitu zahrnul do zoznamu navrhovaného Komisií podľa článku 4 ods. 1 smernice, musí byť táto lokalita v zmysle prílohy III etapy 2 bodu 1 smernice považovaná za lokalitu európskeho významu, a teda je v zmysle článku 4 ods. 5 predmetom ochranných opatrení upravených v článku 6 ods. 2 až 4. Tento predpoklad nemožno akceptovať.

24 V skutočnosti je tento predpoklad na jednej strane v rozpore so znením článku 4 ods. 5 smernice, podľa ktorého uplatnenie uvedených ochranných opatrení je výslovne viazané na skutočnosť, že predmetné lokality boli v súlade s článkom 4 ods. 2 tretieho pododseku zapísané do zoznamu lokalít európskeho významu prijatého Komisiou. Na druhej strane podľa tohto predpokladu v prípade, že členský štát určil lokalitu, v ktorej sa vyskytujú typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy a táto lokalita bola uvedená na zozname lokalít európskeho významu podľa článku 4 ods. 1 smernice, Komisia je povinná takúto lokalitu zapísať do zoznamu lokalít európskeho významu, ktorý prijíma v súlade s postupom uvedeným v článku 21 smernice, o ktorom sa zmieňuje článok 4 ods. 2 tretí pododsek. V takomto prípade by Komisia pri vypracovaní návrhu zoznamu lokalít európskeho záujmu podľa článku 4 ods. 2 prvého pododseku na základe dohody s každým členským štátom nemala možnosť nezaraďiť do návrhu zoznamu akúkoľvek lokalitu navrhovanú členským štátom, v ktorej sa vyskytujú typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy, a to ani v prípade, ak by Komisia usúdila, bez ohľadu na protichodné stanovisko dotknutého členského štátu, že v dotknutej lokalite sa nevyskytujú typy prirodzených biotopov a/alebo prioritné druhy v zmysle prílohy III etapy 2 bodu 1 smernice. Takáto situácia by však bola v rozpore predovšetkým s článkom 4 ods. 2 prvým pododsekom smernice v spojení s prílohou III etapou 2 bodom 1 tejto smernice.

- 25 Z uvedeného teda vyplýva, že článok 4 ods. 5 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že ochranné opatrenia uvedené v článku 6 ods. 2 a ods. 4 smernice sa vyžadujú len v prípade lokalít, ktoré boli v súlade s článkom 4 ods. 2 tretím pododsekom smernice zaradené do zoznamu lokalít vybraných ako lokality európskeho záujmu, ktorý prijala Komisia v súlade s postupom stanoveným v článku 21 smernice.
- 26 To neznamená, že členské štáty nemajú chrániť lokality od chvíle, kedy ich podľa článku 4 ods. 1 smernice navrhnu zaradiť na vnútroštátny zoznam, ktorý sa predloží Komisii, ako lokality prichádzajúce do úvahy ako lokality európskeho záujmu.
- 27 V skutočnosti v prípade nedostatku primeranej ochrany takýchto lokalít od tejto chvíle môže byť ohrozené dosiahnutie cieľov ochrany prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a rastlín tak, ako je to uvedené predovšetkým v šiestom odôvodnení smernice a v jej článku 3 ods. 1. Takáto situácia by bola mimoriadne vážna, keďže by boli ovplyvnené prioritné typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy, takže vzhľadom na ich ohrozenie by bolo vhodné rýchle uskutočnenie ochranných opatrení tak, ako sa to odporúča v piatom odôvodnení smernice.
- 28 V tomto prípade je vhodné pripomenúť, že vnútroštátne zoznamy lokalít, prichádzajúcich do úvahy ako lokality európskeho významu, musia obsahovať lokality, na ktorých majú na vnútroštátnej úrovni ekologický záujem, relevantný z hľadiska cieľa smernice, ktorým je ochrana prírodných biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (pozri rozsudok zo 7. novembra 2000, *First Corporate Shipping*, C-371/98, Zb. s. I-9235, bod 22).

29 Je teda zjavné, že v prípade lokalít prichádzajúcich do úvahy ako lokality európskeho významu, uvádzaných na vnútroštátnych zoznamoch predkladaných Komisii, ktoré môžu zahŕňať predovšetkým lokality, kde sa vyskytujú prioritné typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy, sú členské štáty v zmysle smernice povinné prijať ochranné opatrenia vhodné pre zabezpečenie uvedeného ekologického záujmu.

30 Z toho vyplýva, že na položenú otázku sa má odpovedať takto:

— článok 4 ods. 5 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že ochranné opatrenia stanovené v článku 6 ods. 2 až 4 smernice sa týkajú len lokalít, ktoré sú v súlade s článkom 4 ods. 2 tretím pododsekom smernice zaradené do zoznamu lokalít vybraných ako lokality európskeho významu prijatom Komisiou v súlade s postupom upraveným v článku 21 tejto smernice,

— čo sa týka lokalít prichádzajúcich do úvahy ako lokality európskeho významu, uvádzaných na vnútroštátnych zoznamoch predkladaných Komisii, a predovšetkým lokalít, kde sa vyskytujú prioritné typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy, sú členské štáty v zmysle smernice povinné prijať ochranné opatrenia, ktoré sú z hľadiska cieľa ochrany, vyplývajúceho zo smernice, vhodné pre zabezpečenie relevantného ekologického záujmu, aký tieto lokality majú na vnútroštátnej úrovni.

O trovách

- 31 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnyim dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 5 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín sa má vykladať v tom zmysle, že ochranné opatrenia stanovené v článku 6 ods. 2 až 4 smernice sa týkajú len lokalít, ktoré sú v súlade s článkom 4 ods. 2 tretím pododsekom smernice zaradené do zoznamu lokalít vybraných ako lokality európskeho významu prijatom Komisiou Európskych spoločenstiev v súlade s postupom upraveným v článku 21 tejto smernice.

Čo sa týka lokalít prichádzajúcich do úvahy ako lokality európskeho významu, uvádzaných na vnútroštátnych zoznamoch predkladaných Komisii, a predovšetkým lokalít, kde sa vyskytujú prioritné typy prirodzených biotopov alebo prioritné druhy, sú členské štáty v zmysle smernice 92/43 povinné prijať ochranné opatrenia, ktoré sú z hľadiska cieľa ochrany, vyplývajúceho zo smernice, vhodné pre zabezpečenie relevantného ekologického záujmu, aký tieto lokality majú na vnútroštátnej úrovni.

Podpisy